

Setmanari humoristich, popular y catalá de bona mena,
DESLLIGAT DE TOT PARTIT POLITICH.

SORTIRA CADA DIVENDRES

Se trobará en tots los kioscos de la Rambla y demás llocs de venda de periòdichs.

Encàrrechs y correspondencia: carrer de Barbará, núm. 16 bis, entressol, porta 1.^a

Número solt, 5 céntims.---Suscripció per un any, 3 pessetas.

SUMARI: Text: Felicitació. — De tot arreu. — Moscas d' ase. — ¡Gloria á Deu! (poesia) per *Pepet Guip*. — Qui vulgui esser sabi, que vagi. . á Madrid, per *Mall*. — La nit de Nadal, (poesia) per *Narcís Alsina de Ballester*. — Lo retrato de D. Casiano, per *A. Rob.* — A la vora del foch. — Trenca-closcas. — Correspondencia.

NADAL TRIST

—Que deu fer el nostre Jordi?

—Lo bon Jesús fassa que torne ben aviat.

AVIS

Supliquém als nostres amichs, que desde 'l primer del any que ve nos remetin los encàrrechs y correspondencia, á la Plasa de la Catedral, núm. 2 bis, baxos, ahon hi quedarà instalada la Redacció y Administració.

FELICITACIÓ

Ab motiu de la gran solemnitat de aquesta diada, la Redacció de LA BARRETINA dona les bones Pasqües á tots los amichs que la favorexen ab son afecte.

A moltes llars catalanes s' hi trobaran á faltar avuy ovelles escampades d' assí, d' allá, per desgracies de la pobra Espanya.

De teulades avall tot es prou negre.

Vulla Deu enviarnos del Cel un raig de llum qu' aclarexi l' horitzó, qui arreu assenyala tempesta, y puga axís la pátria sentir l' afecte de aquella bona nova que cada any s' anuncia als cristians.

Gloria á Deu en les altures y pau en la terra als hòmens de bona voluntat.

Si á Deu plau que axís sia, us dirém un altre any ab cara més riallera:

¡FELISSES FESTES!

DE TOT ARREU

Ha arribat á Barcelona, de pas pera Madrid, lo Rvdm. Nunci de S. S. Monsenyor Nava.

Bevingut sia.

Lo diumenge últim un sacerdot pogué evitar la profanació del Santíssim Sagrament que anava á rebre hipòcritament en una comunió general una dona de les que 's dediquen á posar en mans dels masons les Sagrades Formes, com Judes á Cristo, per 30 diners.

Dies passats Roma fou teatre de dos d' aquests crims execrables, penetrant los sectaris en dues iglesies d' ahon s' endugueren lo copó, per portarlo en los antros de Satanás, sens dupte en la gran festivitat de Nadal, que es pels masons una de les diades assenyalades per insultar al bon Jesús.

Aquests robos sacrílechs donaren lloch á magnífiques funcions de desagravis, y á que 'l Cardenal Vicari dirigís una comunicació als Rectors de les Parroquies, dictant disposicions perque no 's renovessin semblants atentats. Per altra part la direcció de les juntes parroquials ha publicat una invitació á tots los seus socis á fi de que procurin no dexar may sens adoradors, mentres les iglesies sien obertes, á Jesús Sagramentat.

Lo según Congrés catòlich siciliá celebrai aquests dies á Girgenti, ha cridat l' atenció de un modo extraordinari per l' entusiasmisme que ha regnat en totes les sessions.

L' Apostolat de la Premsa ha repartit gratuïtament solzament á Madrid, durant lo que va de any, 142,000 follets de sana y agradable lectura.

Desde que 'l govern francès cambiá lo governador general de Madagascar, càrrech qu' exercia un protestant masó, han aumentat en aquella Illa les conversions al Catolicisme. Hi han pobles que demanen convertirse oferint sos temples per iglesies. L' oncle de la reyna, que fou fusellat, demaná en sos últims moments un frare que l' ausiliés, y la seva viuda també s' es feta catòlica.

Al llegir aquestes noves y veurer l' analogia que tenen ab les qu' hem rebut de Filipines du-

rant lo mando del incalificable Blanco, descubrim fàcilment la má amagada que mou als governants á prescindir, pera tot, dels seus debers més rudimentaris per cumplir ab lo *mot d' ordre* rebut dels triánguls masónichs.

Y ab tot axó la gent tan fresca, sens decidirse á destruhir d' una vegada lo cau d' aquells reptils verinosos y lo govern tancant los ulls sobre aquets focos de conspiració!

L' obra á favor dels noys presos de Barcelona está organisant, ab lo concurs de la molt lltre. Junta de presons, una Biblioteca recreativa y moral perque 'ls desgraciats xicots puguin passar ocupats ab alguna bona lectura, alguna de les hores que maten are entregats á la mes absoluta y perjudicial ociositat. A tal efecte los que envihin alguna obreta, llibres que tal volta tingan duplicats, etc., podran cooperar á una obra tan meritoria

Cap á Cuba s' embarcaren en l' últim correu varios missioners de la Companyia de Jesús y Carmelitas descalços.

MOSCAS D' ASE

Dues coses han causat la degeneració moral de Catalunya: certs periódichs y 'l flamenquisme.

La Camama ha sigut durant molts anys l' unich menjár d' aquesta mena que han tastat els obrers y pagesos catalans. Les consecucions de la premsa impia ja les veyeu; la impietat, el renegar y tots los crims consecucents d' açó.

El *flamenquisme* ha sigut y es una pesta. Casi no hi ha poble de Catalunya ahon no s' hi hagi ficat aquesta lepra de les *flamencas* y no cal dir aquestes dones tant *ayrejades* el mal inmens que han fet en les nostres honestes costums.

LA BARRETINA, donchs, no pot dexar de ferhi guerra y guerra crudel. Seguim l' adagi de nostres passats: «de ponèn», etc.

***

Si l' Ajuntament no 's te ferma, la vida á Barcelona será lo mes antipatic del mon; vida eléctrica, vida de ciutat moderna á tall dels Estats Units, sense art, sense recorts, sense res mes que treball egoista.

Com si no 'n tinguésem prou de fils electricchs pel sobre y pel sota, are 's tracta d' afegirhi una colla mes ab los seus pals corresponents plantats al bell mitg de nostres millors vies fent fastich y nosa, ¿y tot perquè? Pel capritxo d' una companyia de tranvias estrangera que no 'n te prou de la millonada que se n' endú y vol afegirhi altre millonada.

Entre tant, comerciants de bestiar de la terra, cotxeros y demes qu' avuy día menjau, plegueu perque qui paga mana: aquest es el lliberal sigle XIX.

***

Lo viurer á Barcelona es una felicitat; en deu anys s' han mort 20.000 persones tísiques sabudes; de tifus no 'n parlem, difteria lo mateix y tantes y tantes altres que 'ns posan á la cua de les ciutats malsanes d' Europa; are afegiuhi la gent que la electricitat engegará enlayre y vos dich que será divertit de veras. Vaja, gent de fora, que feu? ¿perque no veniu á pendrer mal? Com mes serem mes riurem.

***

Are hi ha á Madrid oposicions pera una plasa d' ajudant de la Escola de Belles Arts de Barcelona, la Escola que paguem los catalans y governan á Madrid.

Lo resultat no sabem quin será; però de moment, ja sabem una cosa: que á la Escola de Belles Arts los antichs professors catalans van sustituhintse per professors vinguts de Madrid.

Axó á Fransa fora l' esplendor artístich de Paris iluminant les tenebres de les Provincies; pero á Espanya es axó una cosa curicíssima.

¿Ahont es la llum que surt á Madrid?

¿Ahont son los moderns Velazquez de la Vila del Os?

Y sobre tot, ¿ahon son los Goyas moderns que dexe la sombra dels Ministeris pera anar á provincias?

L' Art, á Madrid, no 's trova enlloch; si s' hi trova no es l' art nou, l' art que progressa y que creix; l' art á Madrid es encare 'l cromo y la estatua y la casadelanycuaranta. Donchs tals mestres venen cap aquí á infiltrar á la Escola de Bellas Arts de Barcelona la virilitat del decorat nou.....!

L' any passat los dexeables tregueren ignominiosament de la cátedra á un PROFESSOR EMINENT, preparemnos pera saludarne un altre que vindrá á aumentar la colla colonial del art á la mida del *Noticiero*.

¡GLORIA Á DEU!

(PASTORELLA)

A mitja nit.

—Sents, pastoret, les canturies

que apar que baxin del Cel?

—Si; pastora, son hermoses;

semblan un chor de angelets.

—Y sents que van barrejades

ab sonidos d' instruments?

¿Qué será tanta alegria

com per los ayres se sent?

—Em pasma, 'm xoca, m' admira;

tanta estranyesa 'm sorpren;

¿Y veus, tú, aquella claror

més brillant y resplandent

que lo sol, vers la barraca

hont á soplujarhi anem

les remades de bestiar

en los dies de mal temps?

—Si; aquestes grans estranyeses

son senyals de grossos fets.

—Qui ha sentit may en tal hora

tantes músiques y veus?

—Sents musica mes prop?

—Sents més prop los angelets?

—Tot cantant se posan sobre

la barraca de Betlem.

Forman una llarga escala

que arriba fins dalt del Cel.

—Los uns pujan, altres baxan,

tots contents y placenters.

—Escoltem be lo que cantan.

—Escoltemho ben atents.

—Y sabrem tot lo que diuen.

—Y sabrem qué sucubeix.

—Sents les notes de les arpes

que fins aquí porta 'l vent?

—Sents los ángels y 'ls arcangels

que cantan cansóns de mel?

—Sents qué cantan?—Sents qué diuen?

—Si, pastora... «¡Gloria á Deu!»...

—Es que ha nascut lo Messias!

—Es lo gran Deu de Israel!

—Saludemlo, bon pastor.

—Oh, pastora, saludem

qui 'ns ha vingut á lliurar

del domini del infern.

—¡Alabanses!—¡Alabanses!

—¡Gloria al Fill del Pare Etern!

—Jo 't saludo, Redemptor!

—Jo 't venero, Fill de Deu!

PEPET GUIP.

Qui vulgui esser sabi, que vagi... á Madrid.

A Madrid hi ha un Ministre que ha correput molt, pera caurer á la fi al partit que avuy go-

verna. Mana á foment, y es llástima, perque, com á hisendista, no tindria pero.

Fa quatre anys, en ple temps d'economies, va suprimir cátedres d'universitat y d'institut, á tort y á dret. Posades en lluyta la sabiduria y la economia, triunfá la segona. En cambi, creá deu classes de gimnástica.

L'home, per lo vist no 's desanimá y ara ha donat prova de saber protegir la ciencia, de franch, en un Decret sobre la Biblioteca de Madrid, que 'n diuen Nacional.

Ell ha regirat arxius, ha tret la pols de llibres antics, y per fi, ressucitat lleys del sigle passat y del present. mana lo que may s' ha pogut cumplir y fa alguns anys que ja no té rahó de ésser.

Ha disposat dit Ministre, que de tot lo que 's publiqui, s' en envií un exemplar á Madrid: desde el Diccionari Enciclopédich d' en Montaner, fins los cupons-prima que permeten comprar les obres de don Buey fentse enllustrar les botes á certes entrades; desde 'ls albums de fototopies, fins los anuncis del *Jardin Español*.

Cada mes, tots los impressors enviarán lo carretó á la Biblioteca provincial, allí ahon n' hi hagi, y sino, al alcalde, ab mostres de tot, y ben embalatet anirá cap á Madrid, perque les rates s' ho mengin.

Y ¡pobre del que no complexi! Pagará lo doble valor de lo que no envií, y si la cosa no val res, la multa será de dues centes pecetes.

Aquí está 'l *quid*, diu lo Ministre: la pena. Fins ara no n' habian sortit sos antecessors per no haber castigat als desobedients. Ell los amonassa y logrará... la colecció complerta de totes les tonteries que 's publiquen á Espanya. Y es de creurer que solament á aquestes se dirigeix lo Decret; perque les publicacions d' alguna importancia ja donan son contingent á la Biblioteca, al presentar l' autor los exemplars, perque s' inscriba la propietat literaria.

Donchs, si per aquest cantó ja te la Biblioteca lo que s' imprimeix, ¿per qué més regalos á Madrid? ¿Per qué aquesta nova contribució, que no te rahó de ésser? Fins ara creyam que no s' expropiaven les coses sense indemnissarles, pero ab los autors de llibres passa d' altra manera.

No tingan por, ja 'ls arribará 'l dia als fabricants: dexeu que algun ministre vulga fer museus industrials de franch... y després als pintors y als escultors...; es á dir que, oberta la porta, ningú pot tenir-se per segur contra les xuclades d' aquella sangonera que 's diu Estat.

Aquella bona gent de Madrid, posats á fer disbarats no 's paran en barras; perque ben estudiada la cosa, resulta que 'l gasto que ocasionará aquell Decret, fora més que suficient pera comprar tot lo bó y millor que 's publiqués, *pagantho* al seu amo.

Sols á Barcelona, s' ha calculat que 's necessitarán tres homes que treballen seguidament pera empaquetar y fer recibos, y 's gastará en goma, cordills, etc., etc, més de dues centes pecetes cada mes; y moltes més ne necessitarán á Madrid pera triar, classificar y posar en armaris los cargaments que rebin continuament.

¿No es una conciencia, que 's llensen los diners tan sense solta, mentres les biblioteques que 'n diuen provincials, la de Barcelona, per exemple, no poden comprar llibres perque l' Estat no 'ls dona un céntim á tal objecte?

Y veus aquí un altre aspecte de la qüestió que encara es mes interessant pera nosaltres.

De tot lo que surt de la impremta vagi una mostra á Madrid; y á la biblioteca de allí ahon se publica, res; perque, ni l' en donan ni l' en dexan comprar; y en cambi, fan gastarli lo que te y tal volta lo que no te, perque rebi lo que podria convenirli y desseguida ho remet á aquell que no ho necessita.

Es lo cas que, mentres á favor de les Biblioteques de Madrid se prenen acorts tan arbitraris, de la de Barcelona lo Govern no s' en recorda; y perque tot li falti, fins dexa de tenir catálech pera 'l publich, donantse lo cas de que 'l qui vol estudiarhi, ha de comensar per saber quins llibres tractan de lo que no sab.

Y després de tot axó, seguixin motejant d' exagerats als que dihem que Madrid es un xuclador que tot ho arreballa sense consideració, ni compensació, ni ventatja de las regions; que es un cervell congestional que ni pot treballar ni dexa sanch als membres perque treballen.

MALL.

LA NIT DE NADAL

Á JESÚS

*Ne tocan d' or ses arpes
los angelets,
de melodies n' umplen
lo espay inmens;*

*Puig es nat á Judea
lo Sol Hermós
que estén son raigs bellissims
per tot lo mon.*

Un nin en un estable
jau dormidet,
si son pare l' estima,
sa mare més.

Sobre un coixi de pallas,
del infantó.

Lo rós ca et s' enfonsa,
lo capet rós.

Los seus peuhets s' encontran
mateix qu' un glaç;
la nit es clara y freda,
freda com may.

La mare al fill contempla
vora al bregol,
guardant de ses entranyes
lo fruyt preciós.

Penyora tan prehuada,
nin tan hermos,
n' ha d' ésser, si, la Aurora
de redempció.

*Ne tocan d' or ses arpes
los angelets,
de melodies n' umplen
lo espay inmens;*

*Puig es nat á Judea
lo Sol Hermós
que á il·luminarne als homens
ve ab raigs d' amor.*

NARCIS ALSINA DE BALLESTER.

Lo retrato de D. Casiano.

—Ferli alguna demostració... es costum... y no sería polítich trencarla; pero... però...

—Exactament: aquests casats sense familia tot ho embestirian; y no 's fan càrrech de que hi ha qui, ab lo mateix sou qu' ells, ha de mantenir dona y cinch fills y un altre que 's diu lloguer de casa, y 'l metge que 'm costa tant com un fill.

—*Tu dixisti*. Figuris que l' hivern passat, á casa semblava un hospital: la dona renquejant de dolor y ab l' amonassa d' haver de pendrer los banys de Caldes, lo noy gran ab tumors frets, la noya ab una tosseta que 'm ressonava al cap y á la butxaca... y ¿cóm vol que sigui d' altre manera? .. Ab vint duros al mes mengi, vestexi com á senyor y vagi polidet perque 'ls noys no l' afrontin...

—Es un fet: per lo mateix proposava jo que li regalés una plata de crema: es una finesa qu' está be... y fins per ell li fora mes ventatjós. ¿No 'ns convida cada any, després dels discursos, á fer suca-mulla? Donchs, axó li estalviavam. ¡Ey! fentli saber ab temps.

—Prou ho deya vosté; pero surt l' altre: que fora poch... qu' es millor un retrato... qu' ell ho faria á gust de tothom... y ¿qui s' atreveix á contradirli? *Obstinatio obstinationis*...

Axis discutian acaloradament dos senyors d' alguna edat, l' un alt, l' altre baix, sechs, ulls petits y cara arrugada, nas llarch y aguileny lo del primer y tirat amunt lo del segon; vestits de color d' ala de mosca y de gos com fuig, coll y punys de la setmana passada, camisa de tot lo mes, corbata de l' altre any, y en aquest *crecendo* les altres pessetes dels trajos, essent un museo viu y ambulat d' indumentaria passada de moda.

Lo cert es que se 'ls feya prou carregós descomptar cad' any del reduhit sou que cobraven, un dividendo mes ó menos crescut, pel regalo del Director del estudi, lo día del seu Sant. Perqué, deyan ells, no 's fa com en altres estudis, que son los noys quins lo pagan? Pro 'l Director, un any que ho varen fer, se va enfadar molt y molt.

¿Se pensan, digué després del acte oficial, que so tant poch mirat com altres mestres que tenen la barra d' *exigir* de cada familia tres pessetes per comprar-se un regalo, no faltanhi qui materialment se les ha de treurer de la boca? Perque no hi hagi ni ocasió de que axó succebeixi á casa meua, no vull que 'ls noys tinguin estudi lo día d' avuy, ni que vinguin junts á dar-me els dies.

Desd' aquell desengany, los mestres del col·legi, 's cregueren obligats á pagar, sense escusa ni reembols de cap mena, lo regalo del Director *D. Casiano*. S' en encarregaban cada any dos de diferents pera comprarlo, fer lo discurs de felicitació y presentació y liquidar los gastos ab los demés companys.

La vegada que nosaltres som convidats á la festa cuydan del regalo y discurs los mestres de dibuix y de gramática castellana. Lo primer está empenyat en pintarli 'l retrato; l' altre no desisteix de la plata de crema.

***

Si 'l día 43 d' agost á las del matí haguessen entrat al estudi de *D. Casiano*, lo primer que us hauria cridat la atenció era veurer deu ó dotze dels innumbrables penja-robes del recibidor, ocupats per altres tants sombreros de copa alta, tots suats, tots despentinats y estantissos; de totes mides, formes y épocas; desde aquell alt alt que 's va aprimant com si 's presentés en perspectiva un cilindre d' alsada infinita, fins lo petit bax, que s' axampla cap amunt com cassó de bugada girat cap-per-vall. Alló era un museo arqueològich; pero encara era mes, era un registre civil. Estudiant detingudament la época en que s' habia portat cada una d' aquelles formes de xistera, se tenia ab exactitut la fetxa del casament de sos respectius propietaris.

A ma esquerra del recibidor hi havia un *passillo* que portava á la classe, d' *escritura*, que servia per les grans solemnitats. Retirats los banchs y taules, quedava devant de la tarima, una petita plassa; y 's destacavan, mes que 'ls altres dies, los ninots pintats á la paret, los que penjaban del sostre, de paper, sostinguts per un fil ab un dels caps entortolligat dintre una bola d' argila ó de pa mastegat, y 'ls mapes dibuxats pels tinters que 's vessavan y no era capás d' esborrar tot lo salfumant que ve d' Alemanya.

Allí hi havia lo mestre de gramática, que ja conexém, encarregat del discurs; lo de geometria ab lentes y cabell rissat; lo de geografia, cara grossota, ulls de llubarro y clatell ample; lo de aritmética, ulls vius y cara ferotge, y 'l de historia sagrada y 'l de dibuix, etc. etc.; ab levites llargues ó curtes, solapes de vellut ó de satí; llustroses, esmolades y llantioses totes... y prou d' *atrezzo*.

—Peró *senyores*, deya l' un, jo no veig lo regalo: espero que 'ls encarregats no 'ns farán quedar malament.

—Lo retrato, respongué 'l de dibuix, pintat queda. No vull dir qu' estiga be, perque es cosa meua... y no falta qui ha recomanat, per un altre col·legi que jo sé, un professor de dibuix que no es un servidor de vostés... y á fé que á n' aquest mestre jo 'l voldria veurer pintant de memoria, com jo he fet, lo retrato de *D. Casiano*...

—Pero, home, si tal volta no 'l coneix ¿cóm podria pintar-lo de memoria?

—Ni falta que li fa conèixer: á colegis com aquest val mes que no s' hi acostí. Prou tindria dexebles que 'l dexarian petit... Ja poden dirli si algú per casualitat lo veu al café...

—Si ho diu per mi, saltá 'l de geografia, ja sab que á casa del meu sogre podrian tenir mostra de com vosté pinta; pero hi ha temps que van desfersen; y en conciencia jo no recomano may lo que no 's recomana pel mérit.

—¿Y qui es vosté per parlar de mérit? ¡vosté que prengué per un gos d' aygues lo retrato del gran Martínez de la Rosa! Y del seu sogre més li val no parlarne. ¡Vegi lo que m' en va dar del retrato! Jo pinto segons me pagan.

—Be, *vamos*, dexin-tho estar, digué 'l de geometria interposantse, puig la cosa s' anava fent perillosa. Vosté diu que ja ha pintat lo retrato?

—Sí senyor, y 'l vaig enviar al gramátich.

—Y donchs, senyor Pretérit, ¿que se l' ha dexat á casa?

—E... em... ja sortirá quan convinga: perdin cuydado.

En aquell moment aparegué *D. Casiano*. Levita negra menos estantissa que la dels companys de professorat, corbata negra, camisa de tapetes, botes enllustrades, pantalón negre, armilla de tela crua molt esblanquehida, casi blanca, leontina groxuda de dublé, guants grochs de canari y cara de pasqües.

Un murmuri de satisfacció sortí de totes les goles y una rialleta de complacencia il·luminá totes les cares, que de ben fosques n' hi havia.

Saludá breument *D. Casiano*, pujá á la tarima y s' assentá. Los demás l' imitaren, menos lo Sr. Preterit que restá dret, tragué un paperot del infern de la levita, adelantá dues passes, feu una cortesía, estossega, se posá les antiparres, torná á saludar y á estossegar, y comensá:

«*Senyor Director; Senyores*: La vida del hombre es asaz corta y breve para adaptarse la elocuencia de los grandes oradores griegos y romanos, y saturada así su alma del aroma que destila á sus devotos aquella deífica ninfa del Parnaso, dar á sus palabras la fuerza y poder capaces de obrar maravillas por la convicción y la persuasión de los oyentes».

«Si yo fuera, vamos al decir, el extracto armonioso y suficiente de Demóstenes y Cicerón, de Bossuet y Fenelón, de Espartero y Castelar, entonces ¡oh entonces! podría corresponder á la confianza que en mi humilde personalidad ha depositado el ilustrado claustro de catedráticos de este colegio para felicitar cual se merece, á nuestro sabio y querido Director.» (Cabussada del aludit).

Se moca, estossega y segueix: «¡Oh! qué dia el de hoy! ¡Oh! ¡Qué espíritu profético anunció al Sr. Padrino del agraciado que ningún nombre podría mejor que el que lleva y recibió en les salutíferas aguas bautismales, nombre del patrón de los maestros y que impuso al que es prototipo de ellos, por su ciencia, por su ilustración, por sus conocimientos y por su sabiduría? (Altra cabussada) Mas ¿qué digo? si el procede de una gloriosa estirpe de maestros Casianos todos nombrados como quien dice por derecho de primogenitura y de...»

Durant cinch quarts d' hora tingué l' orador penjat dels seus llabis aquell senat, que admiraba tanta profunditat en lo concepte, tanta *galanura* en la frase, tanta feconditat en l' ingeni y tanta energia á la seva edat.

Nosaltres, si hem de dir la veritat, varem perdren alguna paraula; y, trencat lo fil ¿qui pot recullir y compendrer conceptes tan enlayrats y depurats?

Contestá lo Director, pronunciant de memoria, una *improvisació* molt adecuada.

Després prengué altre volta la paraula lo senyor Preterit fent entrega d' una espléndida plata de crema cremada qu' acabava de portar un xicot de la confiteria.

—¿Y l' retrato? deyan altres de baix en baix. L' orador feu una rialleta de picardía satisfeta y no digué res.

—Vamos, vamos, deya *D. Casiano*, dexant l' idioma de cerimonia, entrin al menjador que pendrán alguna cosa. Tu, Margarida, porta aquella safata ¿sabs? ¡Ah! y l' ampolla de vi blanch y les copes (¡ey, les petites!)

Vaya, vaya, senyor Preterit, que 'ns ha engegat un discursás com no se 'n senten gayres... veritat que l' seu càrrech de gramátich l' obliga mes que á altres... pero de totes maneres... vaya, vaya.

D. Casiano, que no tenia esperansa de que poguessen mantenirse gayres pobres ab lo que dexessen aquella bona gent, se consolava reservantse la platassa de crema per postres de dinar.

Mes ¡oh pega! ¿No se li acut al ho del discursayre proposar que 's tastés la crema? ¿Y com lo Director podia negarli quan ell s' acabava de lluhir ab un discurs que, tirant curt, li habia costat un mes de feyna?

—¡Si senyor! ¡no faltava mes! la tastarán. Vosté mateix, senyor Preterit, prengui, prengui... May l' habian vist tan espressiu.

Y l' atrexit no solsament prenia, sino que posava als demás ab un desembrás... ab una abundancia que l' pobre *D. Casiano* no tocava en cel ni en terra... Los ulls li espurnavan... ¿Que s' habia proposat no dexarnhi?

—¿Que no 'n vol més, deya lo gramátich? Acosti l' plat, home, acosti...

Y la plata s' anava buydant y l' atrexit gravava fins lo barnis... y lo que més incomodava era veurer qu' alguns ja la dexavan y encara 'ls ne posava mes y mes.

Alló era un despotisme, era una burla, que habian de pagar molt cara aquells dependents desagrahits.

—¿Dónde estamos aqui? pensava, en castellá. ¿Regalarme esa cosa para comérsela á mis barbás? ¿Qué gano con ello? ¿que me ensucien los platos y servilletas?

Mes ¡oh prodigi! Del fons de la plata, entre

llargandaxades grogues y de color torrat, s' anavan destacant uns colors... y unes figures... Per fi aparegué lo retrato de *D. Casiano*: un busto enter y verdader, lo pintat del mestre de dibuix sobre una porcelana que l' enginy incomparable de *D. Preterit* habia fet omplir de crema.

L' autor de l' idea no cabia en la pell. Girava lo cap á dreta y esquerra buscant felicitacions de tothom, y reya ensenyant una boca que se li axamplava fins á les orelles.

—Margarida, renta axó! digué l' Director.

Y la criada s' endugué la plata y la torná poch després neta com una patena per les vores y tenint al mitg pintat al oli lo retrato, de perfil, de *D. Casiano*, d' un semblant magnífich... menos l' ull que s' habia despintat de tan rascar.

—Veliaquí lo gust estrany que tenia la crema...

—Es clar, si s' hi ha desfet un ull de *D. Casiano*.

A. ROB

A LA VORA DEL FOCH

—¿Que encare té Cubas, *D. Macari*?

—Ne tinch alguna de vella.

—Vénguilas, vénguilas.

—Me fan ilusió porque ja comensan á ranciejar. Treuen un interés d' un vuyt per cent.

—Si pel buyt ho fa es altre erra. Consérvilas, y si de tan vuides se li agrejan, bon profit.

—Sabs que *D. Emilio Castelar* s' ha enfadat?

—Ca, d' aquestes comedies, no més ne sab fer á Montserrat.

—Donchs, s' ha enfadat y de veras.

—Que ha sentit parlar en catalá?

—No. Per una interview.

—Broma, broma.

—Si broma, ben cremats están los norts americans.

—No més aquesta li faltava á *D. Emilio*, renyir á ses velleles ab los que tan se creya l' idolatravan.

Va de rondalla.

Vetaquí que una vegada hi havia á la terra catalana una vila molt gran qu' estava extesa á la voreta matexa del mar, y á n' aquesta vila tan gran hi havia un passeig molt aixerit ab tot d' arbres grossos, grossos y cap enllá, com si diguessen al cap de munt d' aquest passeig, que en deyan Rambla, hi vivían uns senyors molt rics que tenían uns nens y nenas macos y de pel ros com caballera de blat-moresch.

Vetaquí que esdevingué que un dia donaren un dinar d' alló mes lluhit, de moltes passades. Un dels convidats n' era un jovenet molt presumit, pro en cambi mes dropro, ¡Mare de Deu! tirava per advocat, pro, fills meus, s' en endu-ya mes carbassas, ¡pobre xicot! Altrement, aquest jovenet capal últim del dinar se torná mes espansiu del que solia, y ab to misterios digué:

«Amichs, vaig á fer un cop dels meus, vaig á assentar plassa com á voluntari per la Illa abont sabeu que tenim crudel guerra, mon pare allí s' está batent per la patria, y jo... pro muxoni que are ve el secret, jo duch l' intent d' acabar la carrera que tinch comensada, en aquella Universitat, pro depressa ¿m' enteneu? Una volta seré advocat, tornaré entre valtres que sou mes estimats.»

Tots los convidats y no convidats es varen quedar blaus y ab la digestió estrocnada; ¡tant jove y tant atrexit!

* * *

Vetaquí que tot d' una aparegué pels carrers de la vila lo dimontre de xicot, vestit ab una mena de trajo de ratlladet, qu' era l' que duyan els pobrets qu' habian d' anar á n' aquella gran guerra. Tots els diaris (perque á les hores ja n' hi habian), esbombaren arreu, admirats, la gran nova, y allí n' haguereu llegit de lloanses per aquell acte tan patriotich.

Fins esdevingué que uns quants admiradors que pertanyien á una mena de partit que 'n deyan *avanzados* li donaren un gran tech, ¡oh! y quin entusiasme mes *fervido* quan foren ben tips; ¡que 'n varen matar d' enemichs ab poca estona!

Per fi vingué l' gran dia del embarch; alló trencava l' cor, pro podia mes l' engrescament qu' encenia aquell heroisme en un cos tan tendre... lo barco marxá, y poch després ja 's veyá

lluny, lluny... la gent aná desfilant xano xano, cadascú als seus quefers, comentant lo fet ab veu baixa... el sol també s' anava colgant...

Mes succehí que l' seu pare no fou del tot afortunat, lo malestruch lo comensava á empaytar y tothom deya: ¡pobre noy, potser no podrá assolir lo seu somni daurat!...

Aquí hem de fer punt porque la tradició s' estronca.

Preneune la bona voluntat.

TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Metall preuhat *prima* inversa, segona una part del cos: es lo *dos prima* invertides de les *n* ares molt preciós. *Primera dos* se titula tot cristiá fervorós, *total* es lo nom d' un poble de la antiguetat, famós.

MINGU CIBADAS D' ORDIS.

ROMBO

RIL-RAL.

1.ª ratlla, Consonant.—2.ª, Lo foch ne fá —3.ª, Poble de Catalunya.—4.ª Cantitat.—5.ª, Vocal.

TARJETA

Joseph Maria Groxats.

Ab aqueix nom formar el de un célebre crítich catalá.

MUSTELA DEL CAMP.

(Les solucions en lo número vinent.)

Solucions als Trencas-closques del número passat.

Xarada: Ma-pas.

Geroglífich: Mitg mon se 'n riu del altre mitg.

M

M A LL

Rombo: M A R I A

LL I T

A

Logogrifo numérich: Orella.

Targeta: Sant Guim. Tallada.

CORRESPONDENCIA

Nerón: S' aprofitará lo que 's podrá.—Pastorella: Veurém de complaurel.—Un borrarxo: Y un brut al mateix temps.—Pelacanyes: S' insertará y que se repita.—Noy del Font, Un cubano, Un velocipedista y Barceloni: En cartera.—Un fusté: Per aquesta vegada no l' podém complaurel.—Un tranquil: Les xarades rápides potser les aprofitaré, ¡vegi!—Desde la Bogeria: Farém que hi dongui una mirada algú de la facultat.—Lo gendre de la sogra: Enterats.—Jesó, Jolars y Loñip: Encar que la unió fa la forsa, devegades val més anar sol. No serveix.—J. C. Estél: Envihi menos y més cuydadet.—Un gatolí qu' está de pega: Moltes mercés. Anirá la xarada.—Horas, Pa y Dinés: La mateix li dich.—A. Artés B.: Enguany no fém innocents y s' hauria d' arreglar molt.—Un urgellés: Veurém.—Quillet: Miraré de aprofitarho, si hi cap l' altra setmana.—Xaragall: Molt oportú. Lo publicaré.—N. Oller: Com á prosa no va, per ara no deixi el vers y fingui compte en estudiar bé l' catalá que cambia l' significat d' algunes paraules.—Un Barretinayre d' Hospitalet: Ja n' darém compte la sentmana entrant, aquesta no hi cap.—Trumpitjo: La idea es massa gastada.—Manel Benet Puigvó: Ha fet tart. Un altre any será.—J. Fábregas: Anirá.—Teboll: Anirá.—H. Maricel: Espigoladet anirá.—Carinyo: No va.—Fraret: Fa per casa y torni sovint que no farà gayres antessales. ey, si es bon xicot com are. Apesar de lo dit no 's cregui passar al devant de ningú, puig aquí l' torn es rigurós.—A. F.: La seva observació hauria anat molt bé si la estrella que porta aquell paperot fós de cinch puntes, pro 'n te sis. Gracies de tots modos y no deixi d' enviarnos sempre lo que se li occurri.

Estampa LA CATALANA. Dormitori de Sant Francesch, 5.